

Bescheidenheid in woord en daad

Overweging 1 september 2019, Theo Brock (Jezus Sirach 3,17-18.20.28-20; Lucas 14,1.7-14)

De juiste levenshouding is dus die van bescheidenheid en nederigheid, zo houden de lezingen van vandaag ons voor. Op het eerste gezicht niet bepaald de ideale eigenschappen die je tegenwoordig in je sollicitatiebrief moet opnemen en waarmee je hoog scoort op de maatschappelijke ladder. Ik wil meteen iets rechtzetten. Met die Bijbelse oproep tot bescheidenheid en nederigheid wordt uitdrukkelijk niet bedoeld *'cijfer jezelf weg of maak je kleiner dan je bent'*, maar *'ken je beperkingen en kwetsbaarheid'* en *'besef de implicaties van je gedrag'*.

We begonnen de Bijbellezingen met een aantal geselecteerde spreuken van Jezus Sirach. Die spreuken zou je kunnen opvatten als door vallen en opstaan verkregen levenswijsheid. Een verstandig mens doet er daarom goed aan die spreuken te overwegen, zo meldt de eerste lezing van vandaag. Maar wanneer ben je dan zo'n verstandig mens? Met zo'n verstandig en wijs mens wordt niet zozeer iemand bedoeld met een goed stel hersens en veel boekenkennis, maar iemand die zowel hoofd en hart laat spreken en die intuïtief aanvoelt wat er gedaan moet worden. Kortom iemand die zichzelf niet in het middelpunt plaatst en die oog heeft voor het wel en wee in zijn of haar omgeving en daar naar handelt. Die wijsheid is voor iedereen haalbaar.

Wijze mensen zijn bescheiden mensen, omdat ze uit ervaring weten hoe veelkleurig de werkelijkheid is, en hoe hoogmoedig het is om alleen uit te gaan van eigen gelijk en de maatschappelijke positie die je bekleedt. Een bescheiden en nederige levenshouding is er dus ook een die zowel zachtmoedig als kritisch is. Zachtmoedig en kritisch omdat er moed voor nodig is om eerlijk naar je eigen tekortkomingen te willen kijken, maar ook om ontwapenend te kunnen zijn voor de ander. Moed om contact te leggen met mensen buiten je vertrouwde kring. Moed om bij conflicten de eerste stap tot toenadering te zetten, of om toe te geven dat je zelf fout zat. Moed om je beperkingen te accepteren en die een plaats te geven. Moed ook om je levensstijl aan te passen aan de draagkracht van onze planeet. Deze levenshouding van bescheidenheid, zachtmoedigheid en zelfreflectie is niet alleen van belang voor een harmonieuze relatie met de medemens, maar ook een voorwaarde voor het aanboren van de inspiratiebron die onze spiritualiteit en zingeving voedt. Je zou die bron God kunnen noemen.

In de evangelielezing van vandaag hoorden we de Bijbelspreuk *'Ieder die zichzelf verheft zal vernederd worden en wie zichzelf vernedert zal verheven worden'*. Hertaald luidt deze Bijbelse kernboodschap *'Als je jezelf belangrijk vindt en steeds weer in het middelpunt plaatst, heeft God niet zo'n boodschap aan jou. Gods sympathie gaat uit naar hen die zichzelf relativeren en met compassie in het leven staan'*. Om de woorden van Jezus over verheffing en vernedering in de lezing van vandaag te begrijpen moeten we die overigens wel in hun context plaatsen. Jezus was als reizende rabbi, misschien wel na een overweging te hebben gehouden in de plaatselijke synagoge, door een vooraanstaande Farizeeër uitgenodigd op een maaltijd. Bij die maaltijd ging het blijkbaar om status, om te zien en gezien te worden. Kortom een geplande gelegenheid waar men elkaar in de gaten hield en beoordeelde. Een bezigheid die overigens van alle tijden schijnt te zijn, niets menselijks was die farizeeën vreemd. Jezus hekelt dat gedrag met een gelijkenis.

Hoewel het verhaal gesitueerd is rond een eettafel, is het niet zozeer de bedoeling van Jezus om ons goede tafelmanieren bij te brengen. Het is een gelijkenis. We mogen de ideale eettafel, het spreekwoordelijke bruiloftsmaal, dan ook opvatten als het beeld van Gods koninkrijk waar mensen als gelijkwaardige feestgangers uitgenodigd zijn. Zoals we ook vorige week in de overweging van Albert Meier hebben gehoord, moeten we het koninkrijk van God vooral zoeken en waarmaken in het hier en nu, vandaag dus en midden onder ons. Kortom het koninkrijk van God is van deze aarde en er wordt dus ook iets van ons gevraagd. De Bijbellezingen van vandaag indachtig wordt van ons gevraagd pas op de plaats te maken, niet op een moraliserende manier in de zin dat je niet van belang bent. Nee, het gaat om zelfkennis en inzicht waar het in een geïnspireerd leven echt op aankomt. Je vernederen in de Bijbelse betekenis van het woord betekent ten diepste beseffen dat wij allemaal kwetsbare mensen zijn, en dat we als zodanig verbonden zijn met elkaar, en in het bijzonder de armen, de gebrekkigen en misdeelden. Gewapend met dit inzicht betekent verheffen dan, het koninkrijk van God hier en nu waarmaken door het leven van anderen en de wereld mooier te maken. Daarbij hoeft je jezelf niet te kort te doen.

In de evangeliëlezing van vandaag horen we Jezus ook zeggen: Wanneer je een gastmaal geeft nodig dan niet uw vrienden en familie uit maar armen, gebrekkigen, kreupelen en blinden. En ook '*Gelukkig zult ge zijn omdat zij het u niet kunnen vergelden*'. Hoe moeten we dat verstaan? Moeten we onze feestjes en verjaardagen anders gaan inrichten? Als we het gastmaal als een metafoor voor het koninkrijk van God mogen beschouwen, dan betekent het simpelweg een oproep om uit onze maatschappelijke 'bubbel' te treden door ons best te doen anderen onbaatzuchtig in ons leven toe te laten, vooral de minderbedeelden. Wat dat betreft zijn initiatieven zoals Buurt aan Tafel, het Pelgrimshuis en het Stadsklooster een schot in de roos.

Rest mij nog een brug te slaan tussen de boodschap van de Bijbellezingen van vandaag en de gebedsdag voor het behoud van de schepping. Hiervoor kunnen we inspiratie vinden bij de spiritualiteit van Franciscus van Assisi. Franciscus verkondigde zeven wegen die een mens kan gaan om het koninkrijk van God hier en nu waar te maken. Die adviezen luiden als volgt:

1. Buig in liefde en dankbaarheid voor het mysterie en open je hart vol mededogen voor al wat leeft.
2. Probeer alle schepselen als je broeders en zusters te zien en draag ze zoals jezelf gedragen zou willen worden.
3. In overgave vind je vrede en ongewapend ga je de weg. Vrede wens je vriend en vijand.
4. Eigen jezelf niets en niemand toe; leef eenvoudig in het besef dat alles je wordt geschonken.
5. Ieders dienaar ben je, niemands slaaf; zo geef je gehoor aan jouw roeping.
6. Belangeloos ga je om met de mensen, in ieder groet je het licht.
7. In vreugde leef je dit leven, om jouw lippen zowaar een glimlach.

Ik wens ons allen, en ook onze planeet in crisis, iets van die zachtmoedige en nederige levenshouding toe.